

NÉIXER, CURAR (PORTAR LLUM) I CREAR

La idea de fer aquest text sorgeix el dia que van presentar-me l'escultor Quico Estivill al Museu de la Vida Rural. L'Albert Carreras m'havia demanat d'ajudar-los: necessitaven una noia a qui poder fer unes proves fotogràfiques amb una càmera antiga. L'experiència va anar més enllà del que jo podia imaginar-me: vaig descobrir aquesta ànima immensament creativa que és en Quico Estivill, des del primer moment vaig saber que em trobava davant d'un artista excepcional, tant la seva obra com tot el que ell m'anava explicant era pur resultat d'una activitat creadora fonda i sàvia: incessant. I, així, dins meu, va créixer la curiositat per saber més coses d'*Ab intra*, l'obra en què treballava, aquest, en aquell moment. Quina no va ser la meva sorpresa i goig quan uns dies més tard em va demanar que hi col·laborés amb un text. En Quico sentia curiositat per la manera com des de la meva feina de professora treballava i introduïa l'art a totes les meves classes. Fruït de la nostra conversa, de la meva immersió particular en la seva obra, i de com treballa l'art a l'aula n'és aquesta reflexió:

Els humans som animals de vivència creativa. En el món, que jo sàpiga, no hi ha cap altre ésser que tingui aquesta capacitat: la d'expressar-se com ho fem nosaltres en i a través de l'art. D'aquí la importància d'aquest en les nostres vides, l'art té el do de calmar i nodrir el cor i l'ànima, i de portar llum tant a la nostra desesparança com al nostre goig. Tots nosaltres, d'una manera o d'una altra, som éssers corferits i coraimats. La vida corfereix i coraima, tota ella i a tothom. És, aquesta i no cap altra, la implacable dualitat que hi ha en tota existència, i aquí és on entra l'efecte curador de l'art, i també la meva part de biografia, la meva experiència com a professora. Després d'haver treballat durant anys, a l'aula i a través de l'art, les emocions dels infants i els joves, he pogut explorar i constatar que, aquest, té un poder que va mes enllà de la seva bellesa o la seva

lletjor, més enllà del seu rebuig o la seva atracció. En tota obra d'art hi ha la possibilitat, del que anomeno, una *empara de sentit* per algú; és la màgia constructiva que hi ha en tota peça artística i, així mateix, el seu poder curador. I aquesta *empara de sentit* constant és la que fa que tota obra d'art sigui, al uníson: particular i plurívoca, instantània i atemporal.

Però, i que és una *empara de sentit*?

Empara, prové del llatí vulgar *anteparare* "posar un parapet defensiu al davant, protegir per endavant", format pels termes *ante*, "davant" i *parare* |preparar, disposar .

Una *empara de sentit* són aquells mots, aquelles emocions i aquells estats anímics que generen, dins nostre, diàlegs protectors que calmen, i, a voltes, poden, ben bé, iniciar o provocar una cura sobtada o un procés curatiu. El més bell, esclar, és que la vida i les persones ens donin aquestes *empares de sentit*, a través, per exemple, de la tendresa, la calidesa de l'amor, l'amistat, l'estima o la companyonia. Tanmateix, la vida no és sempre constantment afectuosa, com deia més amunt el fet de viure sempre comporta desolacions de sentit, ombres d'amor, desil·lusions i ferides. L'art, tot i que acomboia moments bells i fins els pot fer més explícits, a parer meu, té la seva raó essencial d'existència en el fet que tota obra d'art és un aixopluc, un abric, un acolliment i un refugi. L'obra d'art acompanya destins dissortats, aquieta neguits i desitjos frustrats, calma desemparances, tristors, buidors... L'art crea *empares de sentit* que ens retornen la llum que perdem en sentir-nos, de vegades, a l'ombra del món. Pintar, dibuixar, mirar, narrar, explicar, escoltar, poetitzar, esculpir, fotografiar, tocar, llegir, olorar és la manera més excelsa de ser en el món. Perquè aquestes accions creatives i artístiques ofereixen una *empara de sentit* que com un cordó umbilical ens nodreixen de totes aquelles emocions que a voltes tant ens falten, i que tant necessitem, ja que són les úniques

que ens equilibren el cor. Ara ja sabem què és una *empara de sentit*, ara ens caldrà saber com es genera, com es fa.

L'art, sia una peça musical, un text, una fotografia, una pintura, una escultura, una paraula, un poema...cerca una reacció de qui el contempla. Qualsevol "objecte artístic" busca commoure i interpel·lar. Quan tenim el corferit ens convertim en els éssers més sensibles i els millors per copsar aquestes interpel·lacions, raó per la qual, esdevenim, aleshores, els millors lectors estètics del món. Perquè de totes les narracions possibles que mostra i crea una obra d'art la més elevada és aquella que té el poder de submergir-se i submergir-nos dins la nostra cova interior. I aquesta és troba sempre dins del cor. Per això, —i com dic als meus alumnes—, una obra d'art s'ha de mirar amb l'ull del cor, que és on hi ha el nostre espai íntim de vivència. Una *empara de sentit* només es pot donar quan mirem l'obra d'art des del cor i amb el cor. I aquest moviment coriari naix quan es dona entre nosaltres i l'obra d'art una força bifront, i que és el diàleg sagrat que es genera entre obra i espectador, és un viatge eròtic i dialèctic a la manera de Plató, i per tant és, també, un viatge de record. L'obra d'art emet quelcom que interpel·la la nostra pròpia narració i aquesta immersió-interpel·lació provoca un sacseig, un efecte emocional en l'endins nostre, en l'*Ab intra*, com nomena l'obra d'art d'en Quico Estivill. I aquest anar fins l'endins és la possibilitat que comporta la llum, i així, és dona un naixement. I aquesta naixement genera una curació i, la curació emet sempre llum, una llum que és la que fa possible la creació. Néixer, curar portar llum i crear, així és genera l'empara de sentit, així és fa una empara de sentit, i també una obra d'art, esclar, aquesta *empara* es refà, com ella mateixa i l'obra cada vegada que es contempla.

Cada acte contemplatiu és, així, un naixement, una curació i una creació. Tota interpretació és naixement, curació i creació.

La primera creació de tot ésser humà és el seu propi naixement. A través de l'acte de néixer esdevenim éssers creatius, destructius o constructius. L'ésser humà és l'únic animal que necessita nodrir-se creativament, perquè de no fer-ho, no podria curar les ferides que el fet de viure li comporta. El naixement és el pas de la foscor a la llum, de la vida nutritiva a la creativa. L'embrió dins l'úter matern creix, es transforma i es nodreix en la foscor, mentre espera la seva primera creació que, com he assenyalat, és ell mateix en néixer. L'acte de néixer és la primera creació artística, per això podem dir que tota obra d'art és, també, un úter matern, el d'aquell qui l'ha creada, i el de qui la contemplarà. L'obra d'art és sempre una cova emocional per explorar, una caverna on replegar-nos i poder néixer de nou. I aquest acte de renaixement és la superació d'una ombra i la vinguda creativa d'una llum nova de sentit. Aquesta llum és producte d'un naixement-curació-creació i és , sense dubte, una *empara de sentit* des de la qual podem pensar-nos i sentir-nos a nosaltres mateixos i el món.

Per això quan la vida ens fereix esdevenim els millors éssers en detectar la llum que projecta tota obra d'art, les ferides els fan més sensibles als úters materns, a les cavernes emocionals des d'on replegar-nos, nodrir-nos i néixer de nou. D'aquesta forma, ens curem i calmen el dolor i la ira: la nostra gran tristesa.

Contemplar una obra d'art: néixer, curar (portar llum) i crear. Contemplar, explorar, mirar, observar una obra d'art, i fer néixer una *empara de sentit*, i curar una caverna d'emocions, i crear un nou úter matern.

Néixer, curar, crear i esdevenir llum!

Montse Bosch Saumell

